

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 26-01-2022 r.

Marcin Wiącek

IX.517.2397.2018.KKo

**Pan
gen. Jacek Kitliński
Dyrektor Generalny
Służby Więziennej**

Szanowny Panie Dyrektorze,

ochrona praw osób niepalących do życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego jest elementem polityki zdrowotnej, ekonomicznej i społecznej, zmierzającej szerzej do ochrony dobra osobistego, jakim jest zdrowie. Konieczność podejmowania przez państwo działań mających na celu redukcję negatywnego wpływu dymu tytoniowego zawarto w ustawie z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych¹. Ochronie tej podlegają wszyscy obywatele, także ci pozbawieni wolności.

Osadzeni w Zakładzie Karnym w Białymstoku² od 2018 r. podnoszą w skargach kierowanych do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, iż miejsca do używania wyrobów tytoniowych w tej jednostce zostały wyznaczone w sposób, który nie chroni osadzonych nieużywających wyrobów tytoniowych, ani niepalącej części personelu, przed szkodliwym działaniem substancji zawartych w dymie tytoniowym.

Rozpatrywanie skarg osadzonych w tym przedmiocie doprowadziło do ustaleń, iż miejsca do palenia tytoniu w oddziałach mieszkalnych ww. jednostki usytuowane są na końcu korytarza i nie są osłonięte trwałą zabudową. Rzecznik Praw Obywatelskich uznawał przedmiotowe skargi za zasadne, jako że takie usytuowanie nie spełnia warunków określonych w obowiązujących w tym zakresie przepisach, o czym informował Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Białymstoku, apelując o podjęcie stosownych działań w celu wyeliminowania nieprawidłowości.

¹ Tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 276.

² Od dnia 1 grudnia 2021 r. funkcjonującego jako Oddział Zewnętrzny Aresztu Śledczego w Białymstoku.

W odpowiedzi³ Rzecznik otrzymał zapewnienie, że prowadzone są działania mające doprowadzić do właściwej ochrony osadzonych, jak i niepalącej części personelu, przed szkodliwym działaniem dymu tytoniowego. Problem występował jednak nadal, co należy wnioskować z kierowanego do wiadomości RPO pisma z dnia 14 marca 2019 r.⁴, uznającego przez Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Białymstoku za zasadny zarzut osadzonego o narażeniu go na działanie dymu tytoniowego. Nieprzerwanie też docierały do Biura Rzecznika informacje o niewyznaczeniu w jednostce innego miejsca do palenia niż opisane powyżej.

Wobec powyższego, zwrócono się do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Białymstoku z pytaniem⁵, jak aktualnie rozwiązana jest przedmiotowa kwestia. W odpowiedzi⁶ Dyrektor Okręgowy podał, iż w dniu 4 stycznia 2019 r. do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej został wystosowany wniosek o wyrażenie zgody na zmniejszenie pojemności jednostki penitencjarnej o 12 miejsc, co pozwoliłoby na zmianę przeznaczenia trzech cel mieszkalnych na pomieszczenia niemieszkalne dla skazanych używających wyrobów tytoniowych. Jak wynika z uzyskanych wyjaśnień propozycja nie uzyskała aprobaty Pana Dyrektora, a wyznaczonym miejscem, w którym dozwolone jest palenie tytoniu, nadal pozostał m.in. „budynek penitencjarny lewe skrzydło korytarza, w bezpośrednim sąsiedztwie okien, na kondygnacjach od pierwszego do trzeciego pietra (...). Ponadto miejsca wyznaczone do używania wyrobów tytoniowych są wyposażone w wyciągi mechaniczne o mocy wyciągowej 630m³/h.”.

Przyjęte rozwiązania budziły wątpliwości co do zapewnienia w tej jednostce penitencjarnej prawa do przebywania w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, dlatego też sprawę przedstawiono⁷ Centralnemu Zarządowi Służby Więziennej. Zastępca Dyrektora Generalnego Służby Więziennej poinformował⁸, iż z uwagi na ówczesny rozwój pandemii koronawirusa sprawa zostanie wyjaśniona przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Białymstoku w terminie późniejszym, gdy zmaleje zagrożenie epidemiczne.

Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w Białymstoku, w odpowiedzi na prośbę o poinformowanie Rzecznika o rezultatach postępowania wyjaśniającego, wskazał⁹, że nie zostało ono dotąd przeprowadzone, a fakt, iż jednostka penitencjarna od dnia 1 stycznia 2022 r. podlegać będzie Dyrektorowi Okręgowemu Służby Więziennej w Olsztynie uniemożliwia także przyszłą weryfikację przedmiotowej kwestii przez Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Białymstoku.

³ Pismo z dnia 17 stycznia 2019 r. (sygn. OI/S.451.1505.1.2018.AM).

⁴ L. dz. OI/S.451.825.1.2019.AM.

⁵ Pismo z dnia 4 lutego 2020 r. (sygn. IX.517.2397.2018.KKo).

⁶ Pismo z dnia 19 lutego 2020 r. (sygn. OI/S.453.11.2020.AU).

⁷ Pismo z dnia 26 marca 2020 r. (sygn. IX.517.2397.2018).

⁸ Pismo z dnia 29 kwietnia 2020 r. (sygn. BP.414.105.2020.EP).

⁹ Pismo z dnia 15 grudnia 2021 r. (sygn. OI/S.453.11.2020.ASZ).

Korespondencja nie wskazuje ponadto czy dokumentacja sprawy została przekazana Dyrektorowi Okręgowemu Służby Więziennej w Olsztynie celem dalszego prowadzenia sprawy.

Mając na uwadze przedłużający się okres weryfikacji podnoszonych w skargach zarzutów i obawy o długotrwałe narażanie osadzonych, jak i niepalącej części personelu, na negatywne skutki oddziaływania dymu tytoniowego, przedmiotowy problem, nierozwiązany od 4 lat, wymaga w mojej ocenie uwagi Pana Dyrektora i przyjęcia w omawianej jednostce penitencjarnej rozwiązań pozostających w zgodzie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 września 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków używania wyrobów tytoniowych, w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych lub papierosów elektronicznych na terenie obiektów jednostek organizacyjnych lub organów podległych lub nadzorowanych przez Ministra Sprawiedliwości i urzędu obsługującego Ministra Sprawiedliwości, a także w środkach przewozu osób używanych przez te podmioty. Uprzejmie proszę więc o podjęcie działań, które w ocenie Pana Dyrektora skutecznie doprowadzą do osiągnięcia powyżej wskazanego celu i poinformowanie o swoich decyzjach dotyczących omawianej sprawy.

Z poważaniem,

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/